

VÝZKUM MUNI: ČEŠI MAJÍ RÁDI PŘÍRODU, CHRÁNIT JI MÁ ALE STÁT

Víte, co nejvíc zajímá obyvatele české kotliny v televizi, novinách nebo časopisech? Příroda. A to podstatně více než zdraví, věda, kultura nebo politika. S tímto zjištěním přichází publikace Masarykovy univerzity „Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí,“ jejíž vydání podpořil Státní fond životního prostředí ČR a Ministerstvo životního prostředí.

2673
RESPONDENTŮ

NA PRVNÍM MÍSTĚ PŘÍRODA

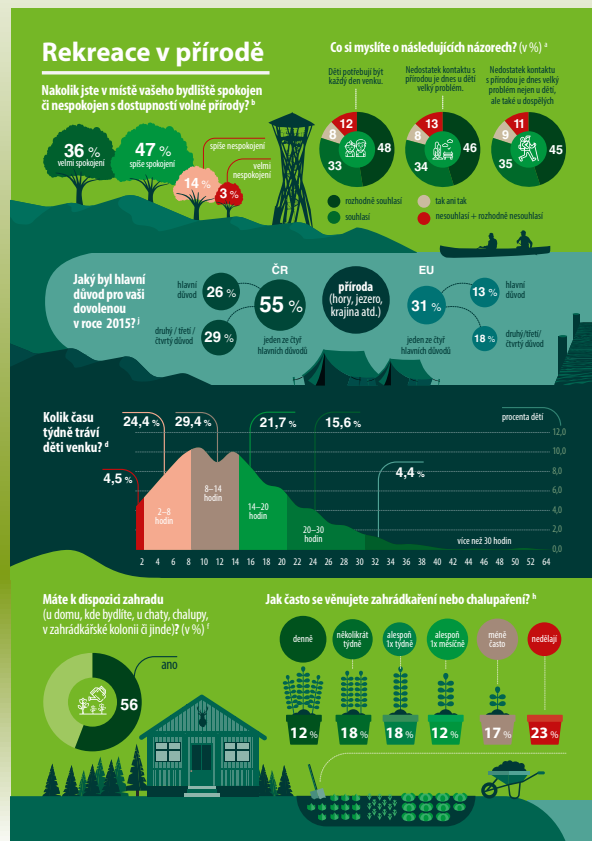
Kniha o 350 stranách je rozdělena do dvou hlavních bloků. V prvním nabízí souhrn více než 80 průzkumů veřejného mínění zaměřených na přírodu a životní prostředí z posledních let, v druhé části výsledky aktuálního výzkumu, který proběhl na reprezentativním vzorku 2673 respondentů z celé ČR.

Shrnutí desítek předchozích výzkumů ukazuje, jak vysoko si v Česku ceníme přírody. Respondenti přiznávají přírodě vysokou autonomii (rost-

liny a zvířata mají stejný nárok na život jako lidé), uznávají potřebu chránit přírodu i životní prostředí a tvrdí, že stav životního prostředí ovlivňuje jejich kvalitu života. Zároveň rádi tráví svůj volný čas v přírodě. „Průzkumy opakovaně ukazují, že více než ostatní Evropané si vybírají místo své dovolené právě podle přírody v okolí,“ vysvětluje odborný garant výzkumu Jan Krajhanzl.

Poněkud rezervovaně se Češi staví k osobnímu zapojení do ochrany přírody a životního prostředí. Většina sice třídí odpady (často až vždy třídí podle svých slov 91 %), dává přednost ko-

350
STRAN

NÁSTRAHY VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ

Studie v první části rozděluje výsledky předchozích výzkumů do jedenácti tematických kapitol. Ty přibližují postoje a preference v oblastech, jako je ochrana přírody, krajiny a životního prostředí, znečištění ovzduší, energetika, změna klimatu či spotřebitelství.

Sami autoři upozorňují na limity výzkumů veřejného mínění a varují před nadhodnocováním jejich výsledků – všechny otázky a odpovědi bychom měli číst právě tak, jak jsou formulovány, a nevyvozovat z nich něco víc, co nesdělují (např. ze soucitu se zvířaty ve velkochovu ještě nevyplývá ochota omezit masitou stravu nebo nakupovat produkty v biokvalitě, které jsou ale dražší).

Bližší pohled ukazuje řadu rozporů mezi vyjadřovanými postoji a chováním, respektive potvrzuje známou pravdu, že vnímání závažnosti problému ještě nezaručuje ochotu se do jeho řešení osobně zapojit. Například dopravu lidí chápou jako největšího znečišťovatele ovzduší, zároveň ale uvádějí jako hlavní dopravní prostředek automobil (47 %), až na druhém místě veřejnou dopravu (28 % MHD, 2 % vlak), zbytek připadá na chůzi (15 %) a kolo (8 %).

81%
ČECHŮ SNIŽUJE SPOTŘEBU VODY

balené (79 %) a také uvádí, že snižuje svou spotřebu vody (81 %) či energie (77 %), avšak méně lidí je ochotno omezit cestování osobním automobilem (56 %) nebo kupovat ekologicky šetrné výrobky (30 %).

91%
ČECHŮ TŘÍDÍ ODPAD

Ještě slaběji se Češi v ochraně přírody a životního prostředí občansky angažují. „Většina lidí chrání životní prostředí především tehdy, pokud se jim to ekonomicky vyplatí. Zároveň otevřeně sdělují, že nejsou ochotni se kvůli ochraně životního prostředí příliš omezovat. Jen 16 % je ochotno platit vyšší daně, 19 % vyšší ceny a 28 % snížit svou životní úroveň,“ komentuje Tomáš Chabada, spoluautor výzkumu.

„Zaujalo nás, že největší vliv na vztah Čechů k přírodě a životnímu prostředí má jejich životní styl, konkrétně témata, která je zajímají v médiích. Vliv věku, pohlaví či vzdělání je pouze slabý a téměř zanedbatelný je vliv velikosti místa bydliště a výše čistého příjmu na jednoho člena domácnosti,“ doplňuje spoluautorka výzkumu Renata Svobodová.

77%
ČECHŮ SNIŽUJE SPOTŘEBU ENERGIE

MY TO ALE ŘEŠIT NEMÁME

Vědci z Masarykovy univerzity chtěli svou výzkumnou prací zjistit, jaký je vztah Čechů k přírodě a životnímu prostředí. V samotném závěru publikace předkládají čtrnáct charakteristik, které jsou v tomto ohledu pro obyvatele Česka typické. Vedle pozitivních jako je podpora ochrany přírody a životního prostředí nebo faktu, že mají rádi zvířata, vychází z výzkumu i podněty vybízející k zamyšlení.

Například to, že Češi jsou opatrní na peníze, nejsou ochotni platit vyšší ceny, daně nebo jinak vydávat peníze v zájmu ochrany životního prostředí. Stejně tak nepodporují zvýšení cen vody v rámci

boje proti suchu, nechtějí vyšší daně za používání fosilních paliv nebo energií kvůli ochraně klimatu. Z této spořivosti vychází například souhlas s omezováním znečišťování ovzduší vládou pouze za podmínky, že to občany nebude stát žádné peníze.

Z toho vyplývá i podpora toho, aby lidé platili za svoz komunálního odpadu jen podle jeho množství nebo cenu vody podle spotřeby. Na druhé straně si lidé přejí, aby řidiči hradili prostřednictvím silničních poplatků environmentální škody související s automobilovou dopravou.

Celkově přitom Češi přisuzují samotným občanům nejmenší nebo jednu z nejmenších odpovědností za řešení problémů životního prostředí.

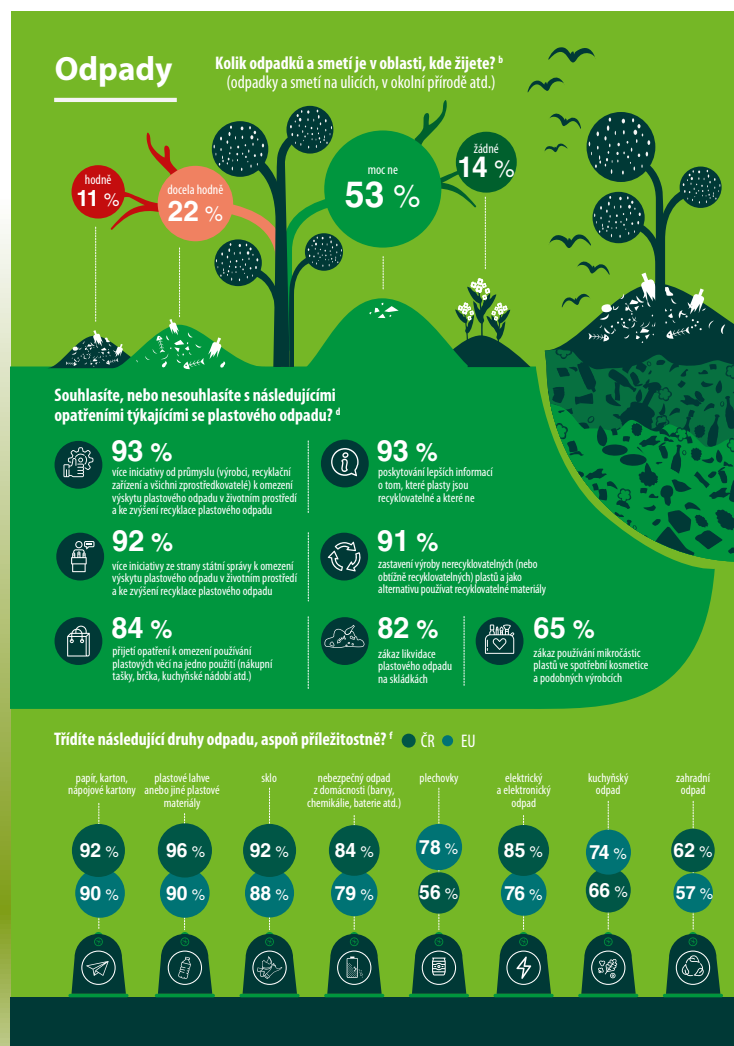
ZNEČIŠŤOVATELÉ AŤ PLATÍ!

„Významná většina veřejnosti podporuje, aby se stát aktivně angažoval v řešení problémů životního prostředí, a například opatření proti odpadům, znečištění vod a znečištění ovzduší podporuje česká veřejnost více než řešení korupce,“ shrnuje Jan Krajanžal.

To, co lidé podle výzkumů velice vítají jako nástroj ochrany přírody a životního prostředí, jsou zákazy. Za prospěšné by považovali zavedení přísnějších právních předpisů týkajících se ochrany vody, posílení stávajících pravidel ochrany přírody a biodiverzity a vymáhání pravidel pro návštěvníky v divoké přírodě. Podporu mají zákazy napříč všemi složkami životního prostředí: zákaz prodeje aut nejvíce znečišťujících ovzduší, zákaz výroby nerecyklovatelných plastů, zákaz používání plastových mikročástic v kosmetice nebo třeba zákaz ukládání plastů na skládkách.

Veřejná správa by podle Čechů také měla zajistit lepší vymahatelnost právních norem proti znečišťování veřejných prostranství, stanovit přísnější emisní limity v oblasti průmyslu, striktnější kontroly emisí z průmyslových aktivit a automobilů, nebo omezit automobilovou dopravu ve městech se špatnou kvalitou ovzduší.

Zajímavé je, že lidé upřednostňují zájmy ochrany přírody a životního prostředí před ekonomickými zájmy. Například lesy jsou podle nich důležitější z hlediska ekosystémových služeb než produkce dřeva. Většina občanů si také přeje, aby veřejná správa při nákupech zohledňovala environmentální šetrnost více než ekonomické náklady.

2019 JE ROKEM DALŠÍCH REVIZÍ KOTLŮ. NOVELA ZÁKONA O OCHRANĚ OVZDUŠÍ ŠETŘÍ KAPSY DOMÁCNOSTÍ

Od prvního září 2018 platí novela zákona o ochraně ovzduší, která pomůže zejména těm, kteří získávají teplo a teplou vodu z kotlů na pevná paliva.

„Povinné revize kotlů zavedl zákon o ochraně ovzduší v roce 2012 s tím, že první prohlídku museli mít provozovatelé kotle na tuhá paliva do konce roku 2016. My jsme po zkušenostech s první vlnou revizí navrhli změny a ty prosadili ve Sněmovně. Revize jsou nyní povinné každé tři roky a navíc, pokud lidé nebudou mít techniky určené výrobcem svého kotle v dosahu, budou si moci vybrat jiného ‚revizáka‘ ze svého okolí, aby neplatili nesmyslné částky za dopravu. Díky našim novinkám zaručujeme, že lidé budou vědět, s jakou částkou za revizi mají počítat, a také, že tato cena je férová,“ vysvětluje ministr Richard Brabec.

ODKLAD NA ROK 2019

První povinnost revize byla zavedena od roku 2016 a pak každé 2 roky, takže až 850 tisíc domácností mělo mít do konce letošního roku udělanou další revizi kotle na tuhá paliva podle zákona o ochraně ovzduší. Díky novele zákona od 1. 9. 2018 stačí mít revizi pouze každé 3 roky. Znamená to, že povinnost revize se pro všechny posouvá na rok 2019 a pak znovu nastává až v roce 2022.

STROP CENY ZA REVIZI I ZA DOPRAVU

MŽP aktuálně jedná s Ministerstvem financí o možnosti zavedení limitu ceny jak za službu, tak i za dopravu při revizích kotlů, aby se zabránilo účtování přemrštěných cen. Regulace MF by měla zastropovat cenu za službu samotnou a také cenu za kilometr jízdy. Platba za revizi by tak byla předvídatelná a nepřekročitelná.

NEJLEVĚJŠÍ SLUŽBA PRO MNE

Ministerstvo životního prostředí také připravuje novou vylepšenou databázi „revizáků“. „Díky ní budou lidé moci po zadání adresy, umístění

kotle, výrobce a typu kotle vyhledat nejbližšího technika, přímo komunikovat s výrobcem a porovnávat nabízené ceny se stropem za tuto službu včetně dopravy,“ doplňuje ředitel odboru ochrany ovzduší MŽP Kurt Dědič. Databázi se snaží MŽP vyvinout tak, aby byla k dispozici v průběhu roku 2019, tedy pro druhou vlnou povinných revizí.

NÁHRADNÍK ZA CHYBĚJÍCÍ SERVIS

Díky novele budou platit zákonné výjimky nejen pro ty, kteří mají kotel od již neexistujícího výrobce nebo výrobce jim neznámého, ale i pro ty, kteří nemají technika proškoleného na jejich značku a typ kotle v rozumném dojezdu, a tedy za rozumnou cenu. Pokud budete schopni případné kontroly z úřadu doložit, že nemáte jinou volbu, což bude i díky nové databázi MŽP jednoduché, můžete využít odborníka od jiné značky, proškoleného na váš typ kotle, který bude v dosažitelné vzdálenosti a levnější. Tím odpadnou i případy revizí, kdy se jejich cena vyšplhala do nesmyslné výše, protože technik musel jet z jednoho konce republiky na druhý.

CO JSOU REVIZE KOTLŮ

Většina spalovacích zdrojů na tuhá paliva (podle platného zákona o ochraně ovzduší o příkonu 10 až 300 kW) napojených na teplovodní soustavu ústředního vytápění domů (včetně krbových vložek a kamen s výměníkem) měla do konce roku 2016 projít kontrolou technického stavu a provozu. Ta je totiž povinností vyplývající ze zákona.

Od 1. ledna 2017 si proto může příslušný městský úřad (nebo obec s rozšířenou působností) vyžádat potvrzení o revizi výše popsaného kotle. V případě nedodržení povinnosti čeká provozovatele postih až do výše 20 tisíc korun.

Revizi (dle terminologie zákona o ochraně ovzduší „kontrolu“) může podle zákona o ochraně ovzduší provádět pouze tzv. odborně způsobilá osoba. Jedná se o technika, který byl proškolen přímo výrobcem spalovacího stacionárního zdroje a má od něj udělené oprávnění k jeho instalaci, uvedení do provozu a údržbě.

Publikace **Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí je ke stažení na stránkách Munispace:**
<https://munispace.muni.cz/index.php/munispace/catalog/book/1001>